

ТРИЗУБНИК - REVUE NEBODOVAJAKE - TRIDENT
UKRAINIENNE

Число 7 (511) Рік вид. XII. 16 лютого 1936 р. Ціна 1 фр. 50 Prix 1 fr. 50.

Париж, неділя, 16 лютого 1936 року.

Страшна буря, що в руїну повернула рідний край, підбивши його ворогові тяжкому, розкидала нас повсюди. В різних країнах опинилися наші земляки, пристосувались до місцевих обставин, тяжкою працею заробляють на хліб що-денний, а по-за тим живуть своїм внутрішнім життям, своїми думками, своїми надіями. Але перебування в чужій державі не може на них не відбитися і іноді гостро дається в знаки.

Нашу еміграцію у Франції схвилювала звістка про урядові заходи розтягти на емігрантів одбування військової повинности. Не все ще вияснено в тих розпорядках, які мають внести такі значні зміни в умови нашого тут перебування.

Ми глибоко вдячні Франції за ту гостинність, яку вона для нас виявила, завжди ставилися і ставимося лояльно до її законів і виконуємо всі розпорядження влади що-до нас.

І як що нова інструкція про військову повинність має бути переведена в життя, мусимо, звичайно, їй скоритися.

Але лояльне відношення до країни, яка дала нам притулок, непорушення нічим її законів і виконання розпоряджень її влади ніяким побитом не можуть змінити нашого принципіального становища, яке вважаємо за свій обов'язок тут виразно зазначити.

Політична еміграція — явище одвічне. А з ним тісно зв'язано право азилу, що так само оддавна ввійшло вже в норми міжнародного життя, стало одною з непорушних його традицій. І саме у Франції,

ласкавій гостинності якої ми так багато завдячуємо, традиція та особливо глибока й міцна.

Одколи червона влада запанувала в Москві, одколи звоювала вона новонароджені держави і підбила собі народи від України до Туркестану, ота еміграція стала явищем масовим. І, певно, немає такої держави у світі, де б не було емігрантів зі Сходу. Вияснення їх правного становища, упорядкування його силою фактів було перенесено в площину відносин міжнародніх, стало об'єктом нарад Ліги Націй, при якій створено було спеціальні установи. Виробився міжнародній статут біженський, що з тими, чи іншими варіаціями регулює їх життя по різних державах.

І от, на нашу думку, інструкція про притягнення до військової служби емігрантів у Франції творить собою вилом у віддавна виробленій системі азилю, вносить нове в дотеперішній модус відносин, що встановився між господарями і їхніми невольними гістьми, і являє собою прецедент, який може викликати наслідування і в іншій країні.

Поскільки сьогодні еміграція є явище міжнародне і поскільки життя її нормується і нормами міждержавними, постільки новела ця, введена в одній країні, не може не притягти до себе уваги в площині міжнародній.

Нова французька інструкція про військову повинність має на увазі ніби апатридів. Річ кожної держави трактувати нас, як вона вважає потрібним. Але ми з усією виразністю заявляємо, що ми не апатриди: ми були і зостаємося назавжди громадянами Української Народньої Республіки, хоч ми і втратили на сьогодні свою територію.

Між нами можуть бути люди, — і такі єсть, — що з почуття вдячності до держави, яка дала їм у тяжку годину притулок, можуть в момент небезпеки для неї з доброї волі стати збройно їй в обороні.

Але нема такої сили на світі, яка може примусити хоч одного з нас якимсь побитом прислужитися обороні совітської імперії, що поневолила наш край і тримає його в збройній окупації.

Тим часом франко-совітський пакт не виключає можливости спільного виступу на одній стороні під час війни Франції і Москви.

Отже, як бачимо, до тих проблем правного характеру, що їх викликає ця новина, приєднується ще й питання совісти, в сфері якої для наших емігрантів можуть виникнути тяжкі колізії.

Не легке, складне й делікатне становище політичного емігранта

в чужій землі. І ми хочемо надіятися, що ці моменти буде таки взято під увагу при переведенні в життя нової інструкції і до неї буде внесено відповідні поправки.

« Ich rufe die Jugend der Welt »

(Із подорожніх вражіннь.)

Допіру відбулася в Німеччині, в Гарміш-Партенкірхен, зимова частина Олімпіади. У місяці серпні відбудуться змагання в решті, крім зимових, спортів. Привертають вони увагу всього світу. Але найбільшу цікавість, зрозуміло, будять в країні, де відбуваються. І не тільки німецький спортовий світ і молодь, а, можна сказати, що вся країна перебуває зараз під знаком Олімпіади — стільки уваги віддається німецьким народом спортові і таке велике значіння йому придається.

Ця спортовність народу мудро підтримується відповідними інституціями й урядом — і в результаті ті грандіозні приготування до Олімпіади, урядження якої не тільки мають найліпше задовольнити спортовців і дати їм найкращі умови при змаганнях, але мають також показати олімпійським гостям буквально із усього світу висоту німецької техніки, німецьку докладність в організації і німецький порядок.

Легко буде ці слова зрозуміти, коли коротко лише додати до них, що, крім найбільшого в світі стадіону, з приводу і для потреб Олімпіади будується коло Reichsportfeld — спортового поля — спеціальний залізничний двірець, спеціальна лінія метро, вибудовано для учасників Олімпіади спеціальний городок — Olympisches Dorf — із 150 домів серед лісу; прокладаються нові вулиці і буде навіть трохи змінено одну з головних вулиць Берліна.

І не дивно, що стільки уваги уділяється в Німеччині справі олімпійської пропаганди. Олімпійські гри — це прекрасна нагода показати світу Нову Німеччину такою, якою вона в дійсності є, показати головно молоді з ріжних кінців світу, тій молоді, що більш уважна і більш вражлива.

У всіх бюрах подорожі, в багатьох банках і бюрах, скрізь на залізницях можна побачити великі олімпійські афіші. По склепах продаються художні олімпійські листівки, на вулиці можна купити олімпійську відзнаку — п'ять переплетених між собою кольорових кол, що мають представляти єдність п'яти частин світу.

Олімпійську порпаганду ведеться одначе не лише в Німеччині, а скрізь по світі. І я, їдучи до Німеччини на оглядини приготувань

Цього року десята річашца смерти бл. пам. Симоха Петлюри.

до Олімпіади, всі потрібні мені інформації та відповідний друкований матеріал одержав із спеціального німецького бюро в Парижі по олімпійських справах.

* * *

Модерні Олімпійські гри, беручи собі назву по прикладу старої Греції, почалися в 1896 році в Атенах. Відбуваються вони кожного разу в іншій країні, раз на чотири роки, знову-ж так, як то було в Греції, коли Олімпіадами навіть мірялося час. В цьому році чергова XI-та Олімпіада і має відбутися в Берліні, де Німеччина готує олімпійським гостям відповідну зустріч.

Приготовлення до Олімпіади зараз ідуть повним ходом. Будову великих стадіонів, різних спортових токів і т. д. частинно вже закінчено. Все це зконцентровано в одному місці — на державному спортовому полі, що представляє собою грандіозне видовище. Треба кілька годин часу, щоб лише поверхово оглянути це спортове поле, яке уявляє собою цілий комплекс різних уряджень і будов, включаючи навіть вищу спортову школу, для якої тако-ж вибудовано спеціальні нові будинки. Цю школу буде наймодерніше обставлено. Але й тепер уже можна оглянути де-які відділи її. Відділ плавачький, наприклад, з басейнами й скочнями як в середині будинку, так і на подвір'ї уже майже закінчено.

Я користаю з милої доброзичливости пана дипломованого інженера Вескер'а, що наглядає за будовою стадіону, і в його супроводі більше-менше докладно, як це лише можливо зробити за 2-3 години, оглядаю всі будови спортового поля.

Великий головний стадіон, так званий «Deutsche Kampfbahn», розташовано в центрі спортового поля, яке займає 131 гектар. Цей стадіон розраховано на 120.000 місць для глядачів. Є це величезна будова частинно з бетону, частинно з великих брил природнього каменя, і являється вона одним із цікавіших споруджень світу. Ззовні ця будова 15 метрів заввишки. Амфітеатром спускаються місця до середини і самі нижні місця знаходяться лише 2 метри над землею. В середині стадіону навколо — спортова дорога на 400 метрів, футбольний тік 70 × 105 метрів, канави для скоків, місця для кидання дисків і т. д. Неможливо в короткій статті займатися описом цього спорудження, що робить незабутнє вражіння. Все тут передбачено, все обдумано і нічого, що потрібно, не забули, аж до саль для праці журналістам включно, до спеціального поштового уряду.

Далі увагу до себе привертає спеціальний плавачький стадіон, розрахований на 10.000 глядачів. Цей стадіон має два басейни — 20 × 20 метрів і 20 × 50, де відбудуться плавачькі змагання. Ці басейни — дійсно останнє слово техніки. Вода в них може бути нагріта до бажаної температури при допомозі спеціальних уряджень.

Далі йде іподром з трибунами, як на перегонах, з стайнями для коней і домом для спортсменів. Велика площа буде служити місцем для

гри в поло і для дефіляд учасників ігр. Точки для тенісу, для баскет-болу змінюють перед очима одна одну. А тік для гокою із камінною оправою із зеленого доломіту приковує до себе очі, і довго не можна одірвати їх од цієї краси.

Правдиве захоплення викликає театр під одкритим небом, зроблений на схилі горба. Амфітеатром униз спускаються 75.000 місць, з яких можна оглядати як сцену внизу, так і прекрасну лісову околицю навколо.

Олімпійські гри, властиво, не обмежаться одними лише спортовими змаганнями. Всі запрошені на Олімпіяду народи візьмуть участь тако-ж у конкурсах музичному, літературному, художньому, архітектурному і т. д. Під час Олімпіяди відбудеться тако-ж кільки конгресів: конгрес спортових шкіл, конгрес лікарів-спеціалістів у ліченні спортом, конгрес, присвячений питанням, що торкаються доцільного й пожиточного проведення вільного часу.

* * *

Відкриються берлінські, Олімпійські гри надзвичайно урочисто вождем німецького народу і Третьої Німецької Імперії Адольфом Гітлером. На спеціальному місці на головному стадіоні буде запалено принесений естафетами із Греції священний олімпійський огонь. Цей огонь буде передано із рук в руки од Олімпу до Берліну. Пройде він через Грецію, Болгарію, Югославію, Угорщину, Австрію й Чехословаччину. 3000 молодих людей буде приймати участь у цій, такій гарній церемонії, що символічно має зв'язати давню спортову Елладу із спортовою новою Німеччиною. 11 днів треба буде на цю незвичайну подорож священного огня грецьких богів краси і сили.

Спалахне на «Deutsche Kampfbahn» цей огонь, затрепотить на стадіоні великий білий прапор із п'ятью кольоровими колами, вдарять гармати — салют одновленої сили здорового, міцного народу — і задзвонить величезний олімпійський дзвін, для якого збудовано спеціальну кам'яну вежу у 85 метрів заввишки і яка представляє собою тако-ж одну із великих будов на спортовому полі.

Цей олімпійський дзвін зроблено на спеціальне замовлення. Заввишки він має приблизно до 2 $\frac{1}{2}$ метрів. Його вже тепер можна було оглядати, коли його урочисто було привезено до Берліна 26 січня. На ньому — орел, п'ять кол і німецький напис навколо: «Ich rufe die Jugend det Welt» — «Я кличу молодь світу». Коли цей дзвін задзвонить при відкритті Олімпійських Ігр, він ніби буде кидати в світ оті, написані на ньому, слова.

Представники п'ятидесяти націй будуть брати участь у берлінських Олімпійських Іграх. Молоді серця, що належать до п'ятидесяти ріжних народів, радісно разом спалахнуть при такому урочисто-

Дбаймо про пам'ятник Йому нерукотворний.

му відкритті спільного свята. Не буде лише між тими щасливими молодими серцями ні одного українського серця...

Наші славні предки вішали свій побідний щит на брамі далеких столиць. Вони не тільки собі впорядковували життя, а й іншим народам несли й давали свою «Руську Правду» або «Литовський Статут»... У наших предків шукали приязні князі «народів вільних кола». Вони, наші предки, давали королев Франціїям...

А в сучасному наша молодь, — безправна, виключена із світового громадянства, — лише здалека із заздрістю поглядатиме на те свято молоді вільних народів, і серце її не радістю буде проїматися, а буде щеміти гострим болем од образи і кривди, яку заподіяла доля її народові.

Цей біль глибокий викличе у нашої молоді тако-ж жагуче бажання направи того стану, і коли вона в дальшу свою життєву путь піде з ним, тим гострим болем у серці, можна вірити, що на одній із наступних Олімпіад при виступі наших спортсменів уже будуть грати і український гімн і на вільному вітрі на Олімпійським полі будуть трепотіти і українські прапори.

Семен Нечай.

3 міжнароднього життя

— Три роки нової Германії. — Англо-совітські взаємини. — Совітський парламент.

Минуло три роки з дня, коли Адольф Гітлер став германським канцлером та як вождь, вже не лише своєї партії, а й цілого німецького народу — розпочав будівництво Третьої Імперії, тоб-то тої самої Германії, але на нових націонал-соціалістичних основах. Як відомо, щоб досягти в тому напрямі поставленої собі мети, він попросив і дістав у германського парламенту, та пізніше плебісцитом і в німецького народу, — необмежені уповноваження на політичну, — внутрішню й зовнішню, — чинність на протязі чотирьох літ. Три роки тої чинності вже минає, і європейська преса підводить підсумки того, що Германією вже зроблено, а тако-ж змагається здогадатися, що стане на чергу в останній четвертий рік отих перших уповноважень, перших, бо для всіх тепер уже ясно, що за цими першими прийдуть другі, треті й т. д., — і немає значіння навіть, чи будуть ті уповноваження формально продовжені, чи станеться те в якийсь інший спосіб.

Підсумки ті, взагалі кажучи, для Адольфа Гітлера сприятливі. Навіть ворожі йому органи майже в один голос говорять, що за тих три роки, хоч він і не зробив усього, що приобіцяв, а втім зробив багато. От як, наприклад, характеризує трьохлітню чинність Гітлера паризька газета *Le Temps*, що її вже напевно не можна запідозрювати в симпатіях до політики німецьких націонал-соціалістів.

«Щоб там хто не думав про принципи й методи націонал-соціалізму, — говорить офіціоз французького міністерства закордонних справ, — але треба визнати канцлеру Гітлерові, що він слідує свою путь з незломною енергією та з рідкою витривалістю. Він ніколи не відмовлявся від того, що складає істоту його програми, що є справжнім об'єктом його політики, себ-то, від формування великої Германської імперії, національно чисто німецької».

Про внутрішні досягнення Гітлера Le Temps говорить:

«Хоч урядові Гітлера й не пощастило ефективно й тривало полегшити економічну й фінансову біду Германії, але треба констатувати, що в площині внутрішньої германської політики він досяг усіх тих цілей, які собі ставив гітлерівський рух. Парламент, в його нормальній подобі, фактично анульований, і уряд має повні уповноваження приймати всі ті рішення, які вважає доцільними. Реалізовано дійсне об'єднання Германської імперії, бо місцеві ландтаги знищені, політичні партії знищені й націонал-соціалізм став єдиною політичною арматурою держави; жиди виключені з німецької спільноти й Нюрнберзькі закони про охорону чистоти раси сурово прикладені до практики; свастика стала державним знаком, а встановлення обов'язкової військової служби дозволило фактично відтворити мілітарну могутність Германії. Новий режим на протязі трьохлітнього періоду консолідувався, забезпечивши собі підтримку Рейхсверу, що на його користь він стало працював, і тепер не видно, яка така сила на сьогодні в Германії могла б реально протистати цьому режимові».

У площині закордонної політики, говорить далі Le Temps, Гітлер, хоч і як йому заважала реакція міжнародної opinіo що-до його методів та до відношення до жи-в, все таки встиг досягти певних успіхів, що їх значіння не слід легковажати.

«Покинувши Лігу Націй, він знищив тим розбройну конференцію; Саарський плебісцит дав йому політичний і моральний успіх, що він його використав для справи державної уніфікації. Встановивши обов'язкову військову службу, він тим анулював військові параграфи Версальського договору, діставши можливість масового озброєння Германії. З Англією він склав сепаратну морську угоду, що дозволила йому ставити флоту, неконечно більшу за ту, що визначена Германії в договорі. Нарешті польсько-германською згодою з року 1934 він забезпечив собі певну воллю рухів на Сході і тим причинився до невдачі Східного пакту».

Перечисливши досягнення Гітлера за три роки, газета сама себе питає, чого треба чекати на рік четвертий, й відповідає, що, на її думку, од нового режиму треба чекати поставлення питання —

«про повну ануляцію Версальського договору, про новий розподіл колоніальних мандатів та про фактичну мілітаризацію досі демілітаризованої Рейнської зони».

До цих припущень французького офіціоза инша преса, неофіційного порядку, додас, що одночасно з усіма наведеними питаннями в той чи инший спосіб буде поставлена й справа так званих вільних рук Германії на Сході Європи. Ця справа, по зв'язку з ратифікацією франко-совітського пакту, вже й стала предметом широкого обговорення на шпальтах французьких, а за ними й інших газет. А саме вона нас найбільше обходить.

* * *

На похорон англійського короля ССРСР, як і всі инші держави, вислав спеціальну делегацію в складі тов. Літвінова, полпреда Майського, маршала Тухачевського та ин. З делегацією англійцям поведис ласкаво й члени її використали це для якихось ближче невідомих політичних розмов. Тов. Літвінов був у самого нового короля на авдієнції, бачився з міністром закордонних справ; Тухачевський так само говорив з високого

рангу людьми, військовими та цивільними — обідав, снідав у них то-що. Звідси серед совітських приятелів у Європі пішли чутки, які попали й до преси, що, мовляв, погодження між Англією та ССРСР вже готова річ, що фактично встановлений вже англо-совітський фронт, спрямований, з одного боку, проти Германії, а з другого — проти Японії. Усі ті чутки, як здається, більше відповідають не тому, що є в дійсності, а тому чо-го б собі бажали численні європейські соцітофіли. Оскільки можна судити з виявів англійської преси, такі чутки що найменше дуже передчасні. Авдієнція тов. Літвінова в короля мала, так мовити, протоколярний характер, а що Едуард VIII не дуже то був захоплений своїм гостем, видно хоч би з того, що на обід був запрошений не він, а маршал Тухачевський. А то тому, що за час великої війни він був гвардейським старшиною, тікав чотири разів з германського полону, і на п'ятий раз дійсався до Лондону, звідки англійці справили його до Петербургу. Такі речі англійці вважать, незалежно від того, чим став пізніше той чоловік. А як міг поставитися до того сам король, то Sunday Times скісно одповів на це в статті, що дає загальну характеристику Едуарда VIII:

«Він, — каже газета, — не належить до жадної школи в закордонній політиці, — ні до західньої, ні до східньої. Він, як і його батько, розумів, що британська проблема і морально, і географічно не вкладається ніяким до рямів версальського договору. Що-ж до східно-європейських питань, то вони мають займати те місце, яке їм належить, не більше і не менше».

Д) цього можна ще лише зауважити, що для англійців європейський схід зачинається, коли не на Рейні, то вже напевно — приблизно десь з Чехословаччини.

* * *

В ССРСР має бути заведений парламентський режим. Таку повину принесла світова англійська робітнича газета Daily Herald. Причина ніби така. Європейським комуністам, мовляв, перешкоджує в їх праці той факт, що в ССРСР існує партійно-тотальна система врядування. Вони поскаржилися на це на VII конгресі III-го Інтернаціоналу. Сталін ніби-то погодився з ними і вирішив уже в. р. 1937 завести для ССРСР союзний парламент, а в кожній з союзних республік — парламент місцевий. Для континуїтету вони будуть зватися, що-правда, совітами, але мають стати справжніми парламентами з депутатами, обраними на основі п'ятихвостки з припущенням до виборів усіх, що були досі виборного права позбавлені, — до священників включно. Все ніби-то до того вже приправлено, і затримка лише в тому, що не знати, що його робити з опозицією, де її взяти. Без опозиції й парламент, мовляв, не парламент, але хто зважиться за диктатури виконувати обов'язки опозиції? Російські емігрантські газети з цього приводу згадують, що такі труднощі — не новина, що стояли вони вже перед російським імператором Олександром I, коли той один час зібрався був заводити конституцію. За наших часів вказують тако-ж на приклад турецького диктатора Кемалю Ататурка, який ніяк не може цього питання вирішити в своєму парламенті, де всі, як один, належать до урядової партії. Можна пригадати ще один давніший приклад єгипетського хедива Ізмаїла, що стався літ 60 тому. Цей монарх побував у Франції, побачив її парламент в чинності, послухав промови депутатів і вирішив завести ту саму систему і у себе у Єгипті. Повернувшись до-дому, він проголосив конституцію, зібрав парламент, але сталася біда: всі депутати записалися до урядової партії, а до опозиції — ні один. Хедив вийшов з цієї позиції в той спосіб,

Складіть пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

що спеціальним наказом призначив цілому ряду депутатів перейти в опозицію і виголошувати протиурядові промови. Призначені наказ виконали, а пізніше так їм це виконання припало до смаку, що вже й сам хедив з ними нічого не міг поробити. З того часу в Єгипті опозиція не переводиться, а зараз вона спричиняє великі труднощі не лише своєму королеві, але й англійцям. Мабуть таки тов. Сталін боїться як раз оцієї єгипетської традиції. Хоч і то сказати: чого йому боїтися? Методи в нього щодо опозиції багато доцільніші, ніж якісь-то там єгипетські. Може він тому, на радість своїм європейським товаришам і приятелям, і рішився парламент завести й опозицію призначити. Думка — зовсім не погана, — буде чим перед Європою похвалитися, буде що інтуристам показувати, — а справа йтиме так, як йшла й досі. Тому з часом — коли тільки історія дасть совітам той час, може дочекаємося ще й цього дивовижного лвища.

Observer.

З преси

Вірний прикащик московської окупації на Україні Панас Любченко не пропускає ні однієї нагоди «вдарити чолом» перед своїми хазяями. На сесії ЦВК СССР, що допіру відбулася, робить він це в такий спосіб:

«Я повинен вам сказати, що в планах німецьких фаністів і польських помічників рдянська Україна займає одне з перших місць» («Вісти», з 14. І. с. р.).

Далі Любченко запевняє, що український нарід тільки й мріє про те, як би підтримати на Україні московську владу:

«Товариші, хто був на київських маневрах, той міг ще раз переконатися... На цих маневрах можна було бачити непорушений, нерозривний зв'язок, що існує між українським народом, усіма народами великого рдянського союзу і робітничо-селянською червоною армією».

Та як його, дійсно, було не бачити, коли, з одного боку, було сто тисяч озброєних москалів, а з другого — дивилися обеззброєні українські селяне й робітники — обеззброєний український нарід.

Любченко — не Скрипник! Він добре знає, за що одержав на Новий Рік орден Леніна.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6.

При Бібліотеці Музей С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції.

— Свято державно-сти в Крезо. Після дитячого свята-ялинки, яке відбулося в Крезо 1 січня й зібрало до купи поважну кількість місцевих українців, часом навіть байдужих до українських справ, — 26 січня с. р. в помешканні громадської бібліотеки скромно відбулося свято 22-го січня.

Було виголошено доповідь про значіння дня 22 січня 1918 року, а потім — доповідь про бій під Крутами у січні того-ж 1918 року, в якій було згадано про геройський рух української молоді, сповненої жертвенної любови до України. Далі на ті-ж теми було зачитано ще одну доповідь, в якій було згадано тако-ж і про 22 січня 1919 року, коли наступило з'єднання з матірнім пнем Західньої України.

На жаль, не всі члени української колонії узнали за потрібн: прийти на це наше національне свято.

Того-ж дня Шкільний Комітет у Крезо влаштував бал на користь української школи, який приніс невеликий прибуток.

О. С.

З життя Української Бібліотеки ім. С. Петлори в Парижі.

— По іменний реєстр ч. 22 осіб, що зложили датки на Бібліотеку ім. С. Петлори в Парижі.

На підписний лист ч. 439 Громадського Комітету Української колонії м. Омекура й його околиць у Франції датки зложили: п. п. Заворицький — 15 фр.,

К. Мищенко — 10 фр., В. Бойко, М. Різник, Канась, Петро Грабовський, П. Підгородецький і М. Горностаї — по 5 фр. кожний.

На підписний лист ч. 695 п. Романа Іщука в Рівному датки зложили: Л. Шульгина та Н. і Р. Іщуки по 5 зол. і А. Ковальський — 3 зол.

На підписний лист ч. 707, покладений в читальні Бібліотеки, датки зложили: п. п. П. Плевако і Вол. Конахевич по 10 фр., Малашко і Яблонський по 5 фр.

Переслані Українським Центральним Комітетом у Варшаві пожертви та збірки: Уповноваженого У. Ц. К. в Кракові П. Самойлова, зібрані серед української колонії (прізвищ не надіслано) — 18 зол. 20 гр.; Управи відділу У. Ц. К. в Рейовиці, зібрані по її підписному листу: пп. Сербов Ф. — 1 зол. 50 гр., Голик П. 0.50 гр., Степко К. — 0.50 гр., Остапчук Л. — 0.10 гр., Перечний — 0.10 гр., Слободянюк С. — 0.15 гр., Оглобля Д. — 0.20 гр., Пасишніченко Д. — 0.20 гр., підпис нечиткий — 0.50 гр., Гавлюк М. — 0.50 гр., П. Денис — 0.50 гр., Омель — ченко С. — 1 зол.; Управи Відділу У. Ц. К. в Торуні зібрані по її підписному листу: пп. Ганоцький П. — 1 зол.; Солов'їв І. — 1 зол., нечиткий — 0.50 гр., Шевчук В. — 1 зол., Котляревський — 0.50 гр., Сіренко Г. — 0.20 гр., Дзіндра О. — 0.50 гр., Томілін — 0.50 гр., нечиткий — 1 зол., нечиткий — 0.50 гр., нечиткий — 1 зол. 50 гр., Яровий — 1 зол., Солов'єва З. — 0.50 гр., Колесніченко — 0.50 гр.; Управи Відділу У. Ц. К. в Августові, зібрані серед української колонії (прізвищ не надіслано) — 6 зол. П. Калужного Ол. по підписному листу

Бібліотеки ч. 701 — 2 зол.; Управи Відділу У. Ц. К. в Слонімі, зібрані по її підписному листу: пп. Смовський О.—0.50 гр., Вовкогон Я. — 1 зол., Козієнко І.—0.50 гр., нечиткий — 0.50 гр., Труш А. — 0.50 гр., Олександрів С. — 0.20 гр., Мачуговський Н. — 0.30 гр., нечиткий — 0.10 гр. нечиткий — 0.50 гр., нечиткий 0.50 гр.; Управи Відділу У. Ц. К. в Ідині, зібрані по її підписному листу: пп. Вовченко М. — 1 зол., Костюк М. — 1 зол., Остапчук Д. — 1 зол., Погорілець В. — 1 зол., Табачний Ів. — 0.50 гр., Кривобоченко С. — 0.50 гр., Шевченко В. — 0.50 гр., Бабічук К. — 0.25 гр.; П. Калюжного — листи жертводавців не надіслано — 5 зол. 60 гр. Управи Відділу У. Ц. К. в Олександрів-Куявському по її підписному листу: пп. Безносюк І.—0.50 гр., нечиткий — 0.30 гр., Ступак І.—0.20 гр., Білінський П. — 0.50 гр., Дяченко Д. — 0.50 гр., Менашок Ф. — 0.50 гр., Балабан О.—0.50 гр., Кобилко І. — пожертва—10 зол.; Управи Відділу У. Ц. К. в Озерах по її підписному листу: Лемшій І. — 1 зол., Філімонів — 1 зол., Васильченко В. — 1 зол., Мадибура — 1 зол., Фтемів Ів. — 1 зол., Лемшій Ст. — 1 зол., Лучак Я. — 1 зол., Яценко Ст. — 1 зол., нечиткий — 0.50 гр., нечиткий — 1 зол., Сумароків П. — 0.50 гр.; Відділу У. Ц. Комітету в Сосновці — листи жертводавців не надіслано — 7 зол. 50 гр.

— Складка, якою придбано до Бібліотеки книжку — 41 портрет, гравюри видатних українських діячів з XVII-XIX віків. — про яку ми згадували в минулому числі «Гризуба», дала вже 25 франків: В. Прокопович зложив 10 фр., С. Прокоповичева — 5 фр., І. Рудичів — 5 фр., С. Нечай — 5 фр. Складка продовжується. Дальші внески просимо направляти на адресу бібліотекаря п. І. Рудичева.

— «Запорозький Клад» у Парижі. В суботу 25 січня с. р. Незалежний Україн-

ський Театр у Парижі під управою п. Шмалія виставив «Запорозький Клад» Ващенко.

Хто знає цю оперетку, той не скаже, що вона легка до постановки, бо збудовано її з перевагою гри над музикою і, крім того, дуже тяжкою річчю в ній являється збіг трагічного з комічним, а тако-ж зіткнення двох типів — українського й циганського. Не полегшує її виставлення тако-ж і її етнографізм. Проте треба сказати на честь трупи і режисера, що як в постанові, так рівно-ж і в грі та співі справилися вони із завданням добре і мали у публіки заслужений успіх.

П. Кононенко дав добрий тип Буця, разом і комічного, і трагічного, завжди реального і навіть страшного своєю темрявою і своєю ідеєю fixe.

Другу, не менше, коли не більше тяжку роль писаря прекрасно провів сам режисер п. Шмалій. Перед публікою, як живий, стояв побутовий тип волосного вершителя судей нашого села за старих часів з усіма його огидними і добрим, комічними і трагічними рисами. Одно можна сказати відносно гри п. Шмалія, що комічний його писар був технічно ліпше проведений, ніж трагічний. Здається, що поява писаря, закутаного хусткою, в апотеозі зовсім контрастна до його душевного стану, і через те викликає швидше здивовання, ніж сміх або смуток.

Прекрасно були виконані і ролі, так мовити, циганської, аксесуарної частини п'єси. П. Кучерів незвичайно сущільно провів роль цигана Вацька, хоч його присмійний голос не завжди звучав досить сильно.

Прекрасно грала, а ще ліпше співала «Груня» — пані З. Шмалієва, якій значно більше йдуть темпераментні ролі, ніж лірично-лагідні.

З честю підтримували ансамбль на своїх менших ролях «Ганя» — пані С. Правдіна, і «Лєсько» — п. В. Солонар, які мусяли «на біс» виконувати свій дует.

Так само добре підтримував ансамбль хор циган, парбуків і

дівчат. Декорації п. Бахтина були влучні і приємно гармоніювали з п'єсою. Що-до постановки взагалі, то можна було б висловити, в інтересі п'єси, лише одне побажання, щоб сценично її було більше децентралізовано й розбито на кілька декоративних сцен. Сценичне поширення, думається, зпричинилося б до того, що п'єса представлялася б значно краще.

Трактуючи трупу Незалежного Українського Театру не як трупу аматорську, а як справжній театр, що в трудних обставинах з успіхом проявляє героїчні зусилля і з честю робить своє діло, бажаємо йому сил і патріотичного запалу на довгий час.

І. З а т а ш а н с ь к и й .

— Минула бесіда в редакції «Тризуба», що відбулася 2 лютого с. р., дала на користь безробітних чистого прибутку 59 фр. 65 сант. Наступна — в неділю, 16 лютого.

В Чехословаччині.

— Великі роковини 22 січня в Празі. Це найголовніше наше національне свято — свято самостійності й соборності України — святкувалося до цього часу в Празі окремо різними організаціями, що завжди викликало в широкому українському громадянстві, особливо серед молоді, справедливі жаль і нарікання, що навіть цього найдорожчого нам свята не можемо святкувати спільно. Цього року ту хибу повелось направити. На жаль, заходи до влаштування спільного свята зачалися запізно, за кілька днів до самого свята, отже не було вже часу впорядити його так імповантно, як то було б можна зробити. Головну увагу довелось звернути на те, щоб умовитися й об'єднатися представникам різних напрямків та скласти для організації свята міжорганізаційний комітет.

Свято відбулося 22 січня у великій репрезентаційній залі Геологічного Інституту при великій участі українського громадянства без ріжниць земель, угруповань та партій. Запрошений

міжорганізаційним комітетом на почесного голову сеніор української еміграції в ЧСР академ. д-р І. Горбачевський через недугу не міг на свято прийти, тому урочисті збори відкрив в імені міжорганізаційного комітету п. І. Мірний. З промовама виступили п. п. проф. М. Славінський, Н. Григоріів, інж. А. Галька (що заступив д-ра М. Дольницького) та д-р П. Феденко. П'ятий промовець — п. Макаренко — через недугу на свято не прийшов.

М. Славінський в своїй промові зазначив, що в час урочистих свят людська думка все скеровується на минуле й майбутнє, як магнітова стрілка — на північ і південь. Так і в цей великий день проголошення незалежної Української Держави, з її історичним центром у Києві, та нашої соборності, згадуємо ми наше славне минуле, ясне й відоме, і думаємо про світле прийдешнє, для нас ясне й безсумнівне. Сучасне наше гірке й загальблене, багато мізерного й дрібничкового бачимо ми навкруги. Але сучасне стане минулим — і всі гідке й мізерне відпаде, наша велика нація скине вєсь намул і забудуться нелади й дрібноти щоденного життя. Запишуться в пам'яті прийдешніх поколінь тільки чисті лінії великого чину національного, воскреснуть не тільки вожді й герої, що золотими літерами записали свої імена в історію, воскреснемо й всі ми, і всі незнані в сучасності «невідомі вояки», що поклали свої жертви в боротьбі за батьківщину. З прекрасними прапорами ми вийшли в світ і з ними будемо йти далі.

Дальший промовець Н. Григоріів зауважив, що зійшлися присутні до купи тому, що хоч і мають ріжні погляди й переконання, проте належать до однієї армії, боряться за одну конєчну мету. Час навчитися однаково шанувати й своїх, і тих, і тих, що думають инакше, ніж ми, — бо всі йдемо до однієї цілі, — і тих, що полегли за спільну ідею. Тільки боротьба довела нас до самостійності й соборності, цих най-

світліших подій в нашій історії. Тепер ми переможені, й найбільшу відповідальність складаємо на чільних наших людей. Ми їх критикуємо, але не негуємо. Всі угруповання наші однаково розбиті й переможені. Та занепад наш часовий: не нездібність наша, а чужа сила нас розбила, бо не могли ми боротися разом на всі боки, на фронті зовнішньому та за національне й соціальне визволення у себе дома. Та сили народу нашого ростуть. Покладаймося на ці наші власні об'єднані сили: мусимо злучити сили галичан з надніпрянцями, старших з молоддю.

Інж. А. Галька подав короткий перебіг подій, що закінчилися проголошенням об'єднання України.

Д-р П. Феденко в своїй промові зауважив, що українському народові довелося переводити разом дві революції — соціальну й національну. Йому довелося творити свою державу нашвидку. В державно-творчій праці Центральної Раді стала ще наперешкоді большевицька навала з демагогією й військовою силою, що суїчула з півночі по багатства України, в той час, як, з другого боку, Європа блокувала українську армію, не даючи їй ні зброї, ні навіть медикаментів. В таких умовах і міцніші за українську націю ледви чи спромоглися б досягти кращих наслідків.

По закінченні промов український хор з піднесенням проспівав українській і чесько-словацькій гімни, й урочисті збори було закрито.

М.

Бібліографія.

— «За Державність», матеріали до історії війська українського, збірник ч. 3. стор. 274, in 8-о, видання Українського Воєнно-Історичного Т-ва, Каліш, 1932 р. портрети, схеми і т.д.

Третій збірник «За Державність» є солідним томом, добре зредатованим і приємно виданим, що містить воєнно-історичний матеріал вартости виняткової вже

на сьогодні. Вартість ця зростає тим далі, тим більше.

Кожна стаття, кожна сторінка, кожна найменша замітка, що сьогодні може ще де-кому здаватися «дрібничкою», — буде за 10-30 літ на вагу золота. І треба сказати, що в цім відношенні в збірнику не змарновано жадного сантиметру друку. Не зашкодить цій вартості ані фрагментарність (цілком природня з наших умов), ані гріх проти т. зв. «об'єктивности», чого не може уникнути автор — жива людина, учасник подій, яких наслідки і розвиток ще тривають до нині, і, передовсім, не «фаховий історик».

Що не стаття — то окремих характер, нова постать: авторські риси проступають мимоволі крізь сумлінні намагання до історичности й об'єктивности. Невипадково бл. п. П. Холодний надав портретові генерала Безручка монументально-римський характер; стилю портрету (що репродукований у збірнику) цілком відповідає стиль статті його власника, що звертає на себе особливу увагу широтою зору й систематичністю мислі («Січові Стрільці в боротьбі за державність»).

Більш ліричний характер, мимомозаїки цітат і свідчень окремих осіб, носить дальший тяг праці ген. Омеляновича - Павленка — «Зимовий Похід», що зовсім не зменшує, а скоріше збільшує (для майбутнього дослідника доби і її постатей) її вартість.

Добру спробу стратегічно-історичної й почасти історіософічної конструкції представляє нарис сотника Шпилінського «Базар».

Незмінно цінними являються спогади учасників рейду 1921 року: сотника Ващенка, підполковника Чижевського, підполковника Ремболовича та інших.

Решта багатого матеріалу — тільки збільшує загальну вартість тому.

Переглядаючи сторінки ще раз і ще раз, окрім натурального почуття національної гордості, відчуваєш ще й міцне почуття п е в -

ности, що нове покоління (чи може нові покоління) хоч частинно забезпечені «історичними підручниками», що вони матимуть готовий, занотований друком досвід воєнно-історичний, ідеологічний трамплін для майбутнього, себ-то все те, чого старше покоління не мало і до чого мусіло доходити напомацьки або кривавим методом емпіричним.

Таке видання, як «За Державність», і як, до певної міри, «Червона Калина», стають запорукою тому, що «епоху Петлюри» майбутній історик не потребуватиме реконструювати з напівстертих натяків, з обривків випадкових документів, з темних провалів історичного мовчання, словом, з того історичного майже «нічого», з якого ми тепер трудно й старанно намагаємося одреставрувати, виявити, уявити собі епоху Мазепи і орликівських акцій.

Чи-ж треба додавати, що мимо наших злиднів, мимо кризисів, мимо біди еміграційної, нашим обов'язком перед пролятою на наших очах українською кров'ю за державність є підтримати одне з найцінніших (як що не найцінніше!) видань еміграції — матеріально і морально.

Єв. М.

Подяка.

Всім жертводавцям та численним особам, по прийшли з допомогою при влаштуванні злид-

ни та дитячої вистави 29 грудня минул. року, Українська Дитяча Школа в Парижі приносить сердечну й ширю подяку.

Зміна адреси.

Українська Громада в Шанхаю перейшла на нове помешкання й має таку нову адресу: Ukrainian Association, 1298 Av. Edward VII. S h a n g h a i, China.

Листування Редакції.

Вішпан В. Остапчук. За пам'ять і пожертву щире спасибі. Вашого вірша передаємо до Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

— На пресовий фонд «Тризуба» і Головної Еміграційної Ради, в річницю проголошення державної незалежності України, п. В. Остапчук із Польщі пожертвував по 0.50 зол. з побажаннями дальшого успіху в праці.

— Розшукує п. В. Посвітак пана Юзефа Трочинського. Зокрема п. Посвітак звертається з проханням дати адресу п. Трочинського до земляків у Гайнівці у Польщі, просячи їх разом з тим подати відомість, хто зараз є в Гайнівці головою відділу УЦР.

Адреса п. В. Посвітака: P. Basile, Maison-Métails 1, Place d'Armes Cognac (Charente) France.

Нові книжки й журнали.

— Лікарський Вісник, орган Лікарської Комісії Наукового Товариства ім. Т. Шевченка і Українського Лікарського Товариства у Львові. Ч. 1, 1 січня 1936. Рік XIV. Львів.

— До перемоги, суспільно-господарський та літературно-критичний місячник. Ч. 1, грудень 1935. Ужгород.

— Вістник: Українського Національного Конгресу. Видання неперіодичне, Ч. 1, січень 1936. Прага.

— Життя і Знання, ілюстрований популярно-науковий журнал-місячник. Ч. 2, лютий 1936. Львів.

— Церква і Нарід, двотижневик, присвячений церковним і церковно-громадським справам, ч. 3, 1 лютого 1936. Крем'янець.

— Світло й Тінь, щомісячник, журнал Українського Фотографічного Товариства у Львові та його філій. Ч. 2 (26), лютий 1936. Львів.

— Ілюстрований Календар «Українських Вістей» на переступний рік 1936. Едмонтон, Канада.

— И. В. Свит. Украинский Дальний Восток (Зеленая Украина). Видання «Бібліотеки Газ. «Маньчжурський Вістник». Харбін.

— *Orientalia Christiana Periodica, commentarii de re orientali aetatis christianae sacra et profana editi cura et opere Pontificii Instituti Orientalium Studiorum. Roma. 1936. Volumen II, № I-II.*

До українського громадянства!

За почином Культурно-Освітнього Товариства «Робітнича Громада» в Дрогобичі, українське робітництво та селянство приступає до великого діла.

В родинному селі того, що клав сильні основи під розвиток народного руху в Галичині, що мостив шлях поступу, волі і справедливости, що в незрівняних мистецьких творах зображував експлоатацію і життя бориславських робітників та злидні селянства 60-их і 70-их років минулого століття, — українське робітництво й селянство бажає збудувати

Діточу оселю, захист і музей пам'яток Івана Франка

На тому місці, де стояла хата Івана Франка, де побачив він перші проблески свого життя, де, як мала, безжурна дитина, бігав, де робив свої перші спостереження, де чутлива душа поета збирала матеріяли до своїх майбутніх творів, — має стати живий пам'ятник, гідний найбільшого сина України, великого каменяра поступу та волі.

Нехай у 20-ті роковини смерті Івана Франка стануть підвалини під Діточу Оселю в його рідному селі!

Пожертви на цей живий пам'ятник Івана Франка просимо посилати на адресу:

Кружок Культурно-Освітнього Товариства Українських Робітників «Робітнича Громада» в Дрогобичі, вул. Міцкевича 17 (Drohobycz, East Galicia, Poland),

або на адресу:

Кооперативний Банк «Дністер» у Львові, вкладкова книжечка ч. 17780.

(Прізвища всіх жертодавців буде оголошено в часописах).

Культурно-Філософський Гурток

у вівторок, 18 лютого с. р., влаштовує чергове дискусійне зібрання, присвячене темі :

В. Липинський, як ідеолог і філософ

Доповідь прочитає С. Мокієвський в кафе Grillon, carrefour de l'Odéon, о год. 8,30 вечера. Вступ вільний.

Українська Дитяча Школа в Парижі

влаштовує в неділю, 8 березня с. р., о год. 15,30 в салі Noche, — 15, avenue Noche, метро Etoile або Courcelles

Дитяче свято пам'яті Т. Шевченка

Вхід 3 фр. на покриття видатків. Для дітей вхід безкоштовний.

**Видавнича Спілка «Діло» у Львові відновлює видання книжок своєї
«Бібліотеки найзнаменитиших повістей»**

Коли зголоситься відповідна скількість осіб, що готові стати передплатниками тої «Бібліотеки», то в місяці лютім вийдуть перші два випуски і рівномірно що-місяця друкуватимуться напереміну оригінальні твори і перекладні.

На цей рік приготовляємо таку першу серію творів:

1. Улас Самчук: «Віднайдений рай», новелі. — 2. Софія Яблонська: «З країни опію та рижу». — 3. Ірина Вільде: «Б'є восьма», повість. — 4. Василь Масютин: «Два з одного», повість. — 5. Михайло Рудницький: «Ніколи не кажи ніколи», повість.

Переклади:

1. Барбей д'Оревілі: «Чортиці». — 2. Бальзак: «Чародійна шкіра», повість. — 3. Кнут Гамсун: «Під осінніми зорями», повість. — 4. Есо ді Кейроз: «Родина Маїв», повість. — 5. В. Сомерсет-Могем: «Сновида», повість.

Перекладачі цих творів: Петро Карманський, Степан Левинський, Михайло Рудницький, Василь Софронів і Василь Сімович.

Кожний том у гарній оправі об'ємом щонайменше 10 аркушів (аркуш—16 стор.) коштуватиме 2 зол. Річно за 12 книжок:—24 зол., для передплатників «Діла» — 18 зол.

В неділю, 23 лютого с. р., в салі André, 14, rue de Trévisé, метро Cadet, о год. 21 відбується

III-ий Концерт

вокальних творів українського композитора

Г. Пономаренка

при участі

пані М. Яхненко-Кирсанової та пп. М. Кучерова
й О. Чехівського

При піаніно — Г. Пономаренко

Ціна місць — 10 і 5 франків

«Українська Хата» в Парижі

64, bd. Edgar-Quinet. Paris 14-e (у подвір'ї).

В «Українській Хаті» можна смачно пообідати та повечеряти за мінімальну ціну — від 2-х фр.

Увесь прибуток з їдальні йде на українських безробітних. Три платних обіди дають змогу прохарчувати одного голодного.

Обов'язок кожного українського громадянина підтримати
«Українську Хату».

Од Редакції

З приводу того, що поступають прохання про надіслання 51-го числа «Тризуба» за 1935 рік, Редакція доводить до відома, що минулого, 1935 року вийшло всього 50 чисел нашого журналу.

**Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.**

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагус — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко
Le Gérant: M-me Perdrizet.